

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Congressen

Systeemtherapie: een viersprong van groei en mogelijkheden. Over jonge ontwikkelingen in de systeemtherapie en ontwikkelingen in de systeemtherapie met jongeren

Symposium van Psychotherapeutisch Centrum De Viersprong, 12 juni 2009 te Bergen op Zoom.

Voor de locatie Bergen op Zoom voor dit symposium is bewust gekozen vanwege de centrale ligging voor België en Nederland, waardoor als vanzelfsprekend een kruispunt, of viersprong, van systeemtherapie uit meerdere windstreken ontstaat.

Bruno Hillewaere, psycholoog, psychotherapeut en hoofdopleider van de opleiding Systeemtherapie in De Viersprong, vertelt als eerste spreker over de ontwikkeling van de behandeling binnen De Viersprong. Zijn behandelteam is geïnspireerd geraakt door de narratieve en oplossingsgerichte benadering en de toepasbaarheid daarvan bij het maken van genogrammen. Werd vroeger een genogram vooral gebruikt als diagnostisch instrument, nu is het ontwikkeld tot een dialogisch therapeutisch instrument. Door het genogram te combineren met een tijdslijn en wensvragen ontstaat een universum aan betekenissen, rijke beschrijvingen en verhalen verwijzend naar krachten en mogelijkheden. Hillewaere laat sprekende voorbeelden zien en hij benadrukt de authenticiteit en oprechtheid

van de uitwerkingen door gezinnen.

Als groot voorstander van de integratie van onderzoek en moderne inzichten noemt Hillewaere met zichtbare passie recente ontwikkelingen binnen en buiten het vakgebied. Zijn betoog gaat in hoog tempo en gepaard met veel metaforen, waardoor het soms moeilijk te volgen is. Wel komt duidelijk het belang naar voren van nieuwe opvattingen uit de gehechtheidstheorie, zoals de kracht van vreugde en plezier, humor en spel en de rol van de vader, broertjes, zusjes, opa's en oma's. Hetzelfde geldt voor nieuwe inzichten met betrekking tot de breinontwikkeling van adolescenten.

Peter Rober, klinisch psycholoog, gezinstherapeut en hoofddocent aan het instituut Familiale en Seksuologische Wetenschappen aan de Katholieke Universiteit Leuven, gaat in op het begrip positionering. Positionering is een ruimtelijke metafoor: afhankelijk van je positie in het sociale veld zie je andere dingen. Een dialoog kan volgens Rober gezien worden als een dynamische en

gespannen ontmoeting van posities. In de gezinstherapie is een dialoog voor de therapeut een continu proces van positie innemen door aan te sluiten en begrip te tonen voor alle gezinsleden, zonder daarmee in de valkuil te stappen van een betere ouder of partner te willen zijn. Hoewel het idee van die valkuil niet nieuw is, raakt Rober met zijn betoog over positionering een essentieel aspect van gezinstherapie.

Justine van Lawick, systeemtherapeut bij het Lorentzhuis, vertelt over het gebruik van beeldmateriaal en filmfragmenten in de systeemtherapie. Beeldmateriaal doet iets met het brein, het stimuleert 'scheef denken' en nieuwe perspectieven. Van Lawick werkt steeds vaker met film in therapie. Het blijkt een krachtige interventie. Via een film lukt het mensen beter naar zichzelf te kijken. Van Lawick laat meerdere filmvoorbeelden zien en benoemt positieve resultaten.

Haar betoog roept bij mij nadien wel vragen op. Want hoe weet je dat de boodschap die je wilt overbrengen ook aankomt bij de ander? Kan de krachtige interventie ook weerstand oproepen of kan de cliënt het verkeerd interpreteren en hoe begeleid je het dan? Maar enthousiasme en nieuwsgierigheid zijn gewekt.

Het middagprogramma bestaat uit zes workshops die nauw aansluiten bij het

ochtendprogramma en vooral verzorgd worden door behandelaars van De Viersprong.

Charlotte Boonstra en Nicole Op 'tVeld, beiden klinisch psycholoog en psychotherapeut, gaan in hun workshop over multi-systeemtherapie op zoek naar alle mogelijke steun en hulpbronnen die gezinnen kunnen aanwenden.

Robert van Hennik, systeemtherapeut, schetst in zijn workshop op welke wijze gehechtheidstheorie, het sociaal-constructionisme en de systeemtheorie elkaar verrijken.

Zelf woon ik de workshop bij van Ann Vancoppenolle, kinder- en jeugdpsychiater en systeemtherapeut. Ze gaat in haar workshop in op de complexiteit van het stellen van een diagnose bij een adolescent en het belang van een diagnose voor systeemtherapeutische behandeling. Samen met de zaal noemt ze twaalf voor- en nadelen van het stellen van een diagnose. De diagnose blijkt op zichzelf niet zo belangrijk, maar wel wat de systeemtherapeut er mee doet. Het is jammer dat het bij deze vaststelling blijft en dat er minder ingegaan wordt op wat dit vervolgens betekent.

Ook ben ik aanwezig bij de workshop van Carin van Eekeren, systeemtherapeut, en Liesbeth Sluijter, gezins-trainer en -begeleider. Zij vertellen enthousiast over de vorm en het aanbod van gezinsdeeltijdbehandeling en

**... hoofd en hart komen
direct met elkaar in
verbinding ...**

bieden daarmee een mooi kijkje in de keuken van De Viersprong. Er hangen in de zaal prachtige voorbeelden van genogrammen en tekeningen, waar helaas minder van ingegaan wordt.

Elles Punt is dramatherapeut en laat de mogelijkheden zien van drama-therapie met gezinnen. Via spel kunnen deelnemers oefenen in het positioneren. Eén van hen, Ankie van Zuilen, liet mij weten dat zij het spannend, confronterend, maar ook vitaliserend vond om via het spel verschillende rollen te ervaren. Hoofd en hart komen direct met elkaar in verbinding waardoor een stroom op gang komt in jezelf en tussen de medespelers. Het plezier en de humor die als vanzelf ontstaan, maken de onderlinge ontmoetingen intens en leerrijk.

Peter Lenaerts is klinisch psycholoog en systeem- en familietherapeut. Lenaerts vertelt over het werken met families vanuit de appreciërende en samenwerkende benadering binnen de systeemtherapie. Hanneke Lafeber was bij deze workshop en zij vertelde mij dat hij de deelnemers hetzelfde laat er-

varen als zijn cliënten. Hij toont filmfragmenten en vraagt daarop te reflecteren. Het gesprek mag alle kanten op gaan, als het maar niet over jezelf gaat. In zijn visie is dat een ideaal middel om te voorkomen dat bijvoorbeeld vechtende echtparen in therapie dezelfde plaat blijven afdraaien. In de workshop leidt dit in ieder geval tot uiteenlopende meningen en een levendige discussie.

Na de workshops is het tijd voor de afsluitende borrel. Hoewel de theoretische begrippen zoals vandaag genoemd niet vernieuwend zijn, zijn de concrete uitwerkingen dit des te meer. Deze dag levert genoeg inspiratie en enthousiasme op om je in achtergronden te verdiepen, om concreet aan de slag te gaan met genogrammen, om je nog meer bewust te zijn van positionering en om meer te willen weten over filmgebruik in therapie. Met een rugzak vol ga ik terug naar huis. En het voordeel van Bergen op Zoom? Een lange treinreis terug om met collega's na te praten.

Annemarie Gerritsen

